

مسئولیت‌پذیری

درس نخست

ترجمه: مناخاطری

کلید واژه: مسئولیت‌پذیری

حتماً تا به حال از مسئولان مدرسه شنیده‌اید که در مورد دانش‌آموزان چنین اظهاراتی دارند: «این دانش‌آموز بسیار منظم است، میز او همیشه تمیز و مرتب است و تکلیفش را همیشه به‌موقع انجام می‌دهد.» یا «این دانش‌آموز آزاد و بی‌قید عمل می‌کند. انگار که روی میز او طوفان به‌پا شده، بیشتر وقت‌ها نمی‌داند کتاب‌ها و تکالیفش را کجا گذاشته است و دفتر و کتابش همیشه مجاله است.»

به نظر می‌رسد گروهی از دانش‌آموزان توانایی ذاتی و درونی برای مسئولیت‌پذیری بودن دارند و گروهی نیز از این ویژگی بی‌بهره‌اند. مسئولیت‌پذیری را می‌توان بدون در نظر گرفتن شیوه‌ی رفتاری کودک و با توجه به تفاوت‌های فردی آن‌ها به شیوه‌های متفاوت و در سطوح مختلف به کودکان آموزش داد. همه کودکان و دانش‌آموزان به دنبال فرصتی برای نشان دادن مسئول بودن در برابر رفتار، کارهای مدرسه، کارهای روزانه و روابط با دیگران هستند. دانش‌آموز زمانی می‌تواند به شیوه‌ی مسئولانه رفتار کند که مورد اعتماد بزرگسالان باشد، فرصت تصمیم‌گیری به او داده شود و افزون بر این فرصتی برای واکنش در برابر رفتار دیگران برای او فراهم گردد.

بهتر است آموزش مسئولیت‌پذیری از سن کم آغاز شود و تا کودکی و نوجوانی ادامه پیدا کند. یکی از شیوه‌های اثربخش آموزش مسئولیت‌پذیری به ویژه برای والدین محول کردن کارهای روزانه به کودک است. این وظایف باید فرصت‌هایی را برای کودک فراهم کند تا احساس یاری رساندن به دیگران در او به‌وجود آید، افزون بر این در چنین شرایطی قوانین و پیامدها نیز باید برای کودک

هستند نام ببرند. این افراد می‌توانند جزو مشاهیر یا افرادی که شما می‌شناسید باشند. این افراد چه کاری انجام می‌دهند که مسئول هستند؟

۴. از دانش‌آموزان بپرسید: چگونه می‌توانند در مدرسه به شیوه‌ی مسئولانه رفتار کنند. برخی پاسخ‌ها می‌توانند این‌گونه باشند: به‌موقع به مدرسه آمدن، آمادگی درسی در کلاس، انجام تکالیف، رفتارهای مناسب با محیط مدرسه، پذیرفتن مسئولیت رفتار خود، پیروی از درخواست‌های معقولانه، انجام آنچه که از آن‌ها خواسته می‌شود یا اجتناب از انجام رفتار نامطلوب.

۵. از دانش‌آموزان بخواهید سه شیوه اصلی مسئول نبودن دانش‌آموزان را در مدرسه بنویسند. ۶. از دانش‌آموزان بخواهید پاسخ‌های خود را برای کلاس بخوانند.

۷. از دانش‌آموزان بخواهید برگه‌ها را به شما بدهند تا برای فعالیت‌های بعدی از آن‌ها استفاده شود. ۸. تعریف مسئولیت و چگونگی مسئول بودن دانش‌آموزان را با آن‌ها مرور کنید.

مسئولیت‌پذیری – درس دوم

عنوان درس: مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان در مدرسه

هدف: معرفی مسئولیت‌پذیری بودن

دوره: راهنمایی – اول و دوم راهنمایی

زمان: ۲۵-۳۰ دقیقه

وسایل لازم: تخته سیاه

۱. تعریف مسئولیت و چگونگی مسئول بودن دانش‌آموزان را با کلاس مرور کنید.

۲. از دانش‌آموزان بپرسید: آیا از نحوه‌ی نمره دادن دانش‌آموزان به مسئول بودن شما و خودشان شگفت‌زده‌اید.

۳. برگه‌های جلسه گذشته را به دانش‌آموزان برگردانید.

۴. دانش‌آموزان را به گروه‌های سه تا شش نفره تقسیم کنید.

۵. از گروه‌ها بخواهید سه رفتار شاخص مسئول نبودن در مدرسه را تعیین کنند و نتایج را یادداشت نمایند.

تعیین شوند. تأثیر مثبت ارائه‌ی چنین فرصتی به کودک این خواهد بود که وقتی کودک درک می‌کند توانسته حتی کوچکترین کمکی برای دیگران باشد، نسبت به خود احساس مثبت پیدا می‌کند و پیامد داشتن چنین احساسی ایجاد حس ارزشمندی در اوست و با توجه به این امر که حس ارزشمندی و عزت نفس در ارتباط تنگاتنگ با هم قرار دارند همه این فرصت‌ها و رفتارها زمینه‌ی اثربخش برای ایجاد افزایش و تقویت عزت نفس سالم در دانش‌آموزان می‌شود، آنچه هدف نهایی همه فعالیت‌های مشاوره است.

عنوان درس: مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان در مدرسه

هدف: معرفی مسئولیت‌پذیری بودن

دوره: راهنمایی – اول و دوم راهنمایی

زمان: ۲۵-۳۰ دقیقه

وسایل لازم: تخته سیاه

۱. در این بخش درباره‌ی مسئولیت‌پذیری صحبت می‌کنیم و امیدواریم دانش‌آموزان رفتاری مسئولانه داشته باشند، مسئولیت رفتار خود را بپذیرند و از خواسته‌های معقولانه پیروی کنند.

۲. از دانش‌آموزان بخواهید مسئول بودن را تعریف کنند. تعاریف گوناگون را روی تخته بنویسید. از تعاریف ذکر شده برای توصیف مسئول بودن استفاده کنید یا یکی از این تعاریف را بازگو نمایید. مسئول یعنی – توانایی برای قابل اعتماد بودن یا مسئولیت‌پذیری بودن – و پذیرفتن مسئولیت رفتار خود. سپس برای کلاس معنای این تعاریف را توضیح دهید.

۳. از دانش‌آموزان بخواهید افرادی را که مسئول

ع از هر گروه‌ها بخواهید فردی را انتخاب کنند و آن فرد نتایج را برای همه کلاس بخواند. سپس نتایج را روی تخته یادداشت کنید.

۷. از کلاس بخواهید؛ از فهرست روی تخته سه رفتار را به عنوان اصلی‌ترین رفتارها برای مسوول نبودن دانش‌آموزان در مدرسه تعیین کنید.

۸. از کلاس بخواهید؛ از فهرست روی تخته سه رفتار را به عنوان اصلی‌ترین رفتارها برای مسوول بودن دانش‌آموزان در مدرسه تعیین کنند.

۹. تعریف مسئولیت و چگونگی مسئولیت‌پذیری را مرور کنید.

۱۰. فهرست تهیه شده در شماره‌های ۷ و ۸ را برای جلسه آینده نگاه دارید.

مسئولیت‌پذیری – درس سوم

عنوان درس: مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان در مدرسه

هدف: یاری دانش‌آموزان به تعیین شیوه‌هایی که بتوانند مسئولیت‌پذیر باشند.

دوره: راهنمایی – اول و دوم راهنمایی

زمان: ۲۵-۳۰ دقیقه

وسایل لازم: تخته سیاه

۱. شیوه‌های مسوول بودن و نبودن دانش‌آموزان در مدرسه را مرور کنید.

۲. برای دانش‌آموزان توضیح دهید که مسئولیت یکی از کلیدهای موفقیت در مدرسه است.

۳. از دانش‌آموزان بپرسید؛ سه مسئولیتی را که در مدرسه به عهده دارند و آن‌ها ایشان را در رسیدن به موفقیت یاری می‌رسانند، نام ببرید.

۴. از دانش‌آموزان بخواهید پاسخ‌های خود را برای کلاس بخوانند.

۵. بر روی تخته بنویسید: مسوول بودن به معنای (الف) عمل به آن‌چه که می‌گویید. (ب) انجام دادن وظایفی که باید انجام شوند. (ج) مراقبت از اشیا و شرایط است.

۶. از دانش‌آموزان بخواهید فهرستی را که در شماره ۵ عنوان شد به ترتیب اهمیت برای مسوول بودن از ۱ تا ۳ شماره‌گذاری کنند.

۷. از دانش‌آموزان بخواهید پاسخ‌های خود را به شماره ۶ و دلیشان را برای این درجه‌بندی، برای کلاس بازگو کنند.

۸. بر روی تخته بنویسید: مسوول بودن خود را با این کارها نشان دهید: (الف) تمام تلاش خود

را در انجام کارها انجام دهید (ب) حضور داشتن در جایی که از شما انتظار می‌رود (ج) پیروی از قوانین مدرسه.

۹. از دانش‌آموزان بخواهید پاسخ‌های شماره ۸ را به ترتیب اهمیت از ۱ تا ۳ شماره‌گذاری کنند.

۱۰. از دانش‌آموزان بخواهید پاسخ‌های خود را به شماره ۹ و دلیشان را برای این درجه‌بندی، برای کلاس بازگو کنند.

۱۱. معنای مسوول بودن و انجام رفتار مسوولانه را در مدرسه مرور کنید.

مسئولیت‌پذیری – درس چهارم

عنوان درس: مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان در مدرسه

هدف: بررسی جنبه‌های مثبت در تصمیم‌گیری

دوره: راهنمایی – اول و دوم راهنمایی

زمان: ۲۵-۳۰ دقیقه

وسایل لازم: تخته سیاه

۱. معنای مسوول بودن و نشانه‌های آن را مرور کنید.

۲. به دانش‌آموزان بگویید: در مورد رفتارهای مطلوب (انتخاب‌های درست) صحبت شد. حضور به موقع در مدرسه، آماده بودن برای درس‌ها، انجام دادن تکالیف درسی، پذیرش مسئولیت رفتار خود، پیروی از درخواست‌های معقولانه، اجرای آن‌چه باید انجام داد یا اعتراف به کار اشتباهی که انجام داده‌اید.

۳. از دانش‌آموزان بخواهید فواید حضور به موقع در مدرسه را برای کلاس بازگو کنند. پاسخ‌ها را روی تخته بنویسید.

۴. از دانش‌آموزان بخواهید فواید داشتن آمادگی در کلاس درس را برای همه بازگو کنند. پاسخ‌ها را روی تخته بنویسید.

۵. از دانش‌آموزان بخواهید دو فایده در مورد (الف) انجام دادن کارها (ب) انجام دادن آن‌چه که می‌گویید (ج) اعتراف به انجام کار اشتباه را بازگو کنند

۶. از دانش‌آموزان بخواهید انجام دو کاری را که در مدرسه برای آنان سودمند است، بنویسند.

۷. از دانش‌آموزان بخواهید؛ سه شیوه برای بهبود شرایط انجام دو کار فوق ارائه نمایند.

۸. از دانش‌آموزان بخواهید پاسخ‌های خود به شماره‌های ۶ و ۷ را به‌طور داوطلبانه برای کلاس بخوانند

۹. رفتارهای مسوولانه در مدرسه را مرور کنید.

هم‌چنین در مورد فواید فردی و گروهی این رفتارهای مطلوب بحث کنید.

مسئولیت‌پذیری – درس پنجم

عنوان درس: پذیرفتن مسئولیت رفتار خود/ پیروی از درخواست‌های معقول

هدف: بررسی برخی اجزای مسوول بودن

دوره: راهنمایی – پایه ۸-۶

زمان: ۲۵-۳۰ دقیقه

وسایل لازم: تخته سیاه

۱. رفتارهای مسوولانه در مدرسه را مرور کنید. هم‌چنین در مورد فواید فردی و گروهی این رفتارهای مطلوب بحث کنید.

۲. این جمله را بخوانید: «میل به مسئولیت‌پذیری در فرد سرچشمه احترام به خود است.»

۳. در مورد معنای این جمله با دانش‌آموزان بحث کنید

۴. از دانش‌آموزان بپرسید: پذیرفتن مسئولیت رفتار خود یعنی چه؟ در این مورد که افراد رفتارهای خود را انتخاب می‌کنند بحث کنید.

۵. از دو دانش‌آموز داوطلب بخواهید تا به جلوی کلاس بیایند و نمایش کوتاهی را اجرا کنند پیش از اجرای نمایش به دانش‌آموزان بگویید، چه کاری انجام دهند. به هر دوی آن‌ها بگویید در حین صحبت‌های شما یا هم حرف بزنند. شما از هر دوی آن‌ها می‌خواهید که صحبت نکنند. یکی از آن‌ها اعتراض می‌کند و می‌گوید: دانش‌آموزان دیگر پیش از آن‌ها با هم صحبت می‌کردند اما شما همیشه به ما اخطار می‌دهید. دانش‌آموز دیگر فقط ساکت می‌شود.

۶. در مورد این که چه کسی تصمیم گرفت صحبت کند و این که چگونه یکی از دانش‌آموزان مسئولیت رفتارشان را نپذیرفت بحث کنید.

۷. از دانش‌آموزان بخواهید سه شیوه بهتر شدن شرایط در صورت انجام این دو انتخاب را بنویسند. (اگر چنین اتفاقی روی بدهد بهترین انتخاب برای بهتر شدن شرایط چه رفتاری خواهد بود؟)

۸. از دانش‌آموزان بپرسید درخواست‌های معقول در مدرسه چه هستند. پاسخ‌ها را روی تخته بنویسید.

۹. از دانش‌آموزان بپرسید: اگر همه دانش‌آموزان از درخواست‌های معقول در مدرسه پیروی کنند، این کار چه کمکی به آن‌ها و مدرسه خواهد کرد.

۱۰. پذیرفتن مسئولیت رفتار خود و پیروی از درخواست‌های معقول را مرور کنید.